

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

Waardeverminderingen op handelsvorderingen, gedekt door een kredietverzekering

Ontwerpadvies

Inleiding

Handelsvorderingen ontstaan uit de verkoop van goederen en diensten aan klanten, die niet meteen betaald worden. De leverancier loopt hierbij een kredietrisico, dit is het risico op niet-betaling door de klant. In hoofde van de leverancier komt het er op aan zich in te dekken tegen een risico van niet-betaling door zijn klant op de afgesproken termijn, omwille van een toestand van onvermogen. Dit gebeurt doorgaans door het afsluiten van een kredietverzekering.

Een kredietverzekeringspolis voorziet in een schadevergoeding ten belope van een bepaald percentage van het bedrag van een handelsvordering, die automatisch wordt uitgekeerd bij insolventie van de klant of als de klant een aantal maanden na vervaldag nog niet betaald heeft (vermoedelijke insolventie).¹ Doorgaans zal de kredietverzekeraar eisen dat de verzekeringsnemer zijn gehele klantenbestand ter verzekering aanbiedt. Op basis van deze portefeuille wordt dan door de verzekeraar overgegaan tot analyse van de financiële situatie van elk van deze klanten met het oog op het vastleggen van een maximum toegelaten risico. Het resultaat van dit solvabiliteitsonderzoek mondt uit in het vaststellen per klant van een kredietlimiet, dit is het maximum bedrag dat de verzekeraar bereid is te nemen op een geïdentificeerde klant van de verzekeringsnemer. De verzekeraar kan periodiek limietwijzigingen bepalen. In de verzekeringspolis zijn doorgaans nog andere voorwaarden opgenomen.

Dit advies behandelt de mate waarin op verzekerde handelsvorderingen waardeverminderingen kunnen worden geboekt alsook de boekhoudkundige gevolgen van de tussenkomst van de kredietverzekeraar.

I. Waardeverminderingen op verzekerde handelsvorderingen

Het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen (hierna: KB W.Venn.) bepaalt dat vorderingen in de balans worden opgenomen voor hun nominale waarde, onverminderd de verplichting om op de betrokken vorderingen waardeverminderingen toe te passen zo er voor het geheel of een gedeelte ervan onzekerheid bestaat over de betaling ervan op de vervaldag.²

In de praktijk zal de onderneming, minstens ter gelegenheid van de inventaris (maar dit kan ook gebeuren in de loop van het boekjaar; in dit geval dient de waardevermindering opnieuw onderzocht te worden op inventarisdatum), de handelsvorderingen op hun inbaarheid onderzoeken. Wanneer

---

¹ De kredietverzekering maakt deel uit van de schadeverzekeringen. De juridische basis hiervoor is terug te vinden in de artikelen 70 t.e.m. 76 van de Wet op de Landverzekeringsovereenkomst.

² Artikel 67 en 68 KB W.Venn.; artikel 45 KB W.Venn.

de klant in een problematische toestand verkeert, waardoor de inning twijfelachtig wordt, moet de onderneming de vordering op deze handelsdebiteur afzonderen naar de rekening 407 *Dubieuze debiteuren*.

Vervolgens dient de onderneming een waardevermindering te boeken op deze dubieuze vordering. Waardeverminderingen worden in artikel 45 KB W.Venn. omschreven als correcties op de aanschaffingswaarde van actiefbestanddelen, om rekening te houden met al dan niet als definitief aan te merken ontwaardingen bij het afsluiten van het boekjaar. Deze waardeverminderingen worden afgetrokken van de actiefposten waarop ze betrekking hebben. Ingeval de handelsvordering gedekt is door een kredietverzekering, zal de onderneming deze waardevermindering boeken ten laatste op het moment waarop zij het dossier ter incasso overmaakt aan de kredietverzekeraar³, tenzij reeds vroeger ernstige indicaties van betalingonzekerheid voorkwamen. In de regel mag er worden van uitgegaan dat als het dossier ter incasso wordt aangeboden, dit een (verdere) indicatie is van mogelijke insolventie van de klant.

Met het oog op de bepaling van het bedrag van de waardevermindering, maakt de onderneming een zo getrouw mogelijke raming van het verlies dat ze vermoedt op de vordering te zullen lijden. De raming moet bovendien rekening houden met het feit dat de vordering inclusief btw is en dat men, indien er niet betaald wordt, de als verschuldigd geboekte (en waarschijnlijk al doorgestorte) btw zal kunnen recupereren.

Hieruit moge blijken dat het feit dat de vordering gedekt is door een kredietverzekering, dit de onderneming niet ontslaat van haar verplichting de vordering over te boeken naar dubieuze debiteuren en een passende waardevermindering te boeken.

II. Tussenkomst kredietverzekeringsmaatschappij

A. Overdracht ter incasso

Indien de facturen onbetaald blijven en de oorzaak te wijten is aan onvermogen in hoofde van de debiteur zal de verzekeringsnemer binnen de contractueel vastgelegde termijn en binnen de voorwaarden van de polis aanspraak kunnen maken op schadeloosstelling. Deze termijn neemt in de regel een aanvang op het moment waarop het dossier aan de kredietverzekeraar wordt overgedragen ter incasso.

Op dat moment ontstaat voor de verzekeringsnemer het recht op schadeloosstelling: de onderneming brengt in haar boekhouding de vordering op de verzekeraar als opbrengst tot uitdrukking. Deze opbrengsten worden opgenomen onder de rubriek I.D "Andere bedrijfsopbrengsten" (de rekeningen 743 tot 749 van het MAR) van de resultatenrekening. De schade voortvloeiend uit de niet-betaling van handelsvorderingen behoort immers tot de normale bedrijfsrisico's.

---

³ Bij de aanvraag tot vergoeding (de schadeaangifte) wordt het dossier ter incasso overgedragen aan de kredietverzekeraar, die als lasthebber instaat voor de verdere inning van de vordering, of hiertoe opdracht geeft aan een incasso-dienst.

De Commissie wijst er op dat slechts mag geanticipeerd worden op de vergoeding door de kredietverzekeraar ten belope van het bedrag dat met zekerheid door de onderneming zal worden ontvangen.

De tussenkomst van de verzekeraar is beperkt tot het nominaal bedrag van de schuldvordering, met uitsluiting van de intresten wegens laattijdige betaling en het eventuele boetebeding, en onder aftrek van eventuele uitgaande creditnota's en effectief geïnde gedeeltelijke betalingen. De verschafte dekking is bovendien gebonden aan allerlei begrenzings, zoals een verplicht ongedekt deel van de maximum limiet van de gedekte risico's, of zelfs een franchise.⁴ De btw kan in de basis voor berekening van de schadeloosstelling opgenomen worden of erbuiten gelaten worden, afhankelijk van wat contractueel werd bedongen.⁵

De Commissie is van mening dat de kosten die de verzekeringsnemer heeft geleden door de waardeverminderingen op de handelsvorderingen enerzijds, en de vordering op de verzekeraar anderzijds, boekhoudkundig niet mogen gecompenseerd worden, ook al ontstaan zij op hetzelfde ogenblik.⁶ De Commissie verwijst hiervoor naar het boekhoudrechtelijk compensatieverbod, zoals vastgelegd in artikel 25, § 2 van het KB W.Venn., volgens hetwelk een compensatie tussen tegoeden en schulden, tussen rechten en verplichtingen en tussen kosten en opbrengsten verboden is, behalve in de gevallen door het besluit bepaald. Het KB W.Venn. voorziet geen uitzondering ingeval de kosten vooraf waren ingedekt.

B. Betaling van de schadevergoeding

Door het betalen van de schadevergoeding wordt de verzekeringsmaatschappij van rechtswege in de plaats gesteld van alle rechten die de verzekerde bezit met betrekking tot de schuldvordering die het voorwerp van de schade uitmaakt.⁷ Specifiek voor kredietverzekeringen bepaalt artikel 75 van de Wet op de landverzekeringsovereenkomst dat dit principe van wettelijke subrogatie ook geldt bij gedeeltelijke schadeloosstelling door de verzekeraar.

---

⁴ W. VAN GERVEN, *Beginnelsen van Belgisch privaatrecht. Handels- en economisch recht: Ondernemingsrecht*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 1989, 763.

⁵ Beslissing btw-administratie nr. E.T.112.070 dd. 15.05.2007 en Beslissing nr. E.T.112.070/2 dd. 10.08.2007. Wanneer de btw is opgenomen in de basis voor de berekening van de schadeloosstelling, kunnen de kredietverzekeringsmaatschappijen in de mate waarin zij volledig worden gesubrogeerd in de rechten van de verzekerden, d.w.z. de belastingplichtige-schuldeisers, het recht op teruggaaf voorzien in artikel 77, § 1, 7° btw-wetboek uitoefenen in de plaats van genoemde verzekerden. De verzekeringsmaatschappij die het recht op teruggaaf van de btw kan uitoefenen, zal elke maand een inventaris moeten opmaken van alle schuldvorderingen die niet meer kunnen worden ingevorderd en waarvan de teruggaaf van de btw wordt gevraagd. Deze inventaris dient, samen met kopie van alle facturen die betrekking hebben op deze schuldvorderingen alsook een kopie van het kredietverzekeringscontract, te worden overgemaakt aan het bevoegde btw-controlekantoor. Dit geldt uiteraard slechts indien de kredietverzekeringscontracten de btw niet uit hun toepassingsgebied uitsluiten. Indien immers enkel het bedrag van de schuldvorderingen exclusief btw het voorwerp uitmaakt van een waarborg tegen de verliezen geleden ingevolge het onvermogen van klanten van verzekerden, worden de kredietverzekeringsmaatschappijen slechts gesubrogeerd in de rechten van de verzekerden ten belope van het bedrag exclusief btw en zijn ze derhalve niet bevoegd om het recht op teruggaaf uit te oefenen rechtens deze verzekerden.

⁶ In diezelfde zin: D. NORE, "Het compensatieverbod en de primautiteit van het boekhoudrecht inzake de fiscale winstbepaling herbevestigd in het kader van een kredietverzekering, noot onder Rb. Antwerpen 24 december 2004, *T.F.R.* 2005, 823 en P. BECUE, *Handboek Kredietverzekering*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 318-319.

⁷ Artikel 41, 71 en 75 van de Wet op de landverzekeringsovereenkomst.

De subrogatie in het voordeel van de kredietverzekeraar heeft als gevolg dat de vordering verdwijnt uit de boekhouding van de onderneming.

III. Voorbeeld

Een onderneming heeft een vordering van 1.210 euro (incl. btw) op een klant. Deze vordering wordt voor 70 % van het totale bedrag excl. btw (d.i. 700 euro) verzekerd door een kredietverzekering. De vervaldatum werd reeds ruim overschreden. Uit onderzoek blijkt dat voor het volledige bedrag van de vordering onzekerheid bestaat over de inning ervan.

A. **Boeking van de verkoopfactuur**

400	Handelsdebiteuren	1.210	
	Aan 700-707 Verkopen en dienstprestaties		1.000
	451 Te betalen btw		210

B. **Overboeking naar dubieuze debiteuren**

De volledige vordering (inclusief btw) wordt overgeboekt naar de dubieuze debiteuren.

407	Dubieuze debiteuren	1.210	
	Aan 400 Handelsdebiteuren		1.210

C. **Inventarisverrichtingen**

Aangezien de onderneming vreest dat de vordering voor het volledige bedrag oninbaar is, boekt zij een waardevermindering voor het volledige bedrag (exclusief btw) van de vordering.

6340	Waardeverminderingen op handelsvorderingen op ten hoogste één jaar:		
	toevoeging	1.000	
	Aan 409 Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)		1.000

Op het ogenblik waarop het dossier ter incasso wordt overgedragen aan de kredietverzekeraar ontstaat het recht t.o.v. de kredietverzekeraar op betaling van een contractueel bepaalde schadevergoeding. Dit geeft aanleiding tot de volgende boeking:

416	Diverse vorderingen	700	
	Aan 743 tot 749 Diverse bedrijfsopbrengsten		700

D. **Afwikkeling van de vordering**

1. De klant betaalt daadwerkelijk niets

Werd het dossier reeds ter incasso overgedragen aan de kredietverzekeraar, dan betaalt deze binnen de contractueel vastgelegde termijn de contractueel voorziene schadevergoeding uit aan de onderneming.

550	<i>Kredietinstellingen: Rekening-courant</i>	700	
	<i>Aan 416 Diverse vorderingen</i>		700

Door de subrogatie, die plaatsvindt doordat de kredietverzekeraar de verzekerde schadeloos heeft gesteld, verdwijnt de vordering definitief uit de boeken van de onderneming. De afwikkeling van de dubieuze handelsvordering wordt op onderstaande wijze verwerkt, waarbij de niet ontvangen btw wordt geregulariseerd op voorwaarde dat is komen vast te staan dat de klant daadwerkelijk niets zal betalen.

411	<i>Regularisatie te betalen btw</i>	210	
409	<i>Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)</i>	1.000	
	<i>Aan 407 Dubieuze debiteuren</i>		1.210

2. De klant betaalt 605 euro (incl. btw), de onderneming vermoedt van de klant verder niets meer te zullen ontvangen

Werd het dossier nog niet ter incasso overgedragen aan de kredietverzekeraar, dan vinden volgende boekingen plaats bij de onderneming.

550	<i>Kredietinstellingen: Rekeningen-courant</i>	605	
	<i>Aan 407 Dubieuze debiteuren</i>		605

De destijds aangelegde waardevermindering moet voor een bedrag van 500 euro teruggenomen worden.

409	<i>Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)</i>	500	
	<i>Aan 6341 Waardeverminderingen op handelsvorderingen op ten hoogste één jaar: terugneming (-)</i>		500

Bij de overdracht van het dossier aan de kredietverzekering ter incasso ontstaat het recht op een schadevergoeding van 200 euro.

416	<i>Diverse vorderingen</i>	200	
	<i>Aan 743 tot 749 Diverse bedrijfsopbrengsten</i>		200

Bij ontvangst van de schadeloosstelling, binnen de contractueel voorziene termijn:

550	<i>Kredietinstellingen: Rekening-courant</i>	200	
	<i>Aan 416 Diverse vorderingen</i>		200

Door de subrogatie, die plaatsvindt doordat de kredietverzekeraar de verzekerde schadeloos heeft gesteld, verdwijnt het resterende gedeelte van de vordering definitief uit de boeken van de onderneming.

411	<i>Regularisatie te betalen btw</i>	105	
409	<i>Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)</i>	500	
	<i>Aan 407 Dubieuze debiteuren</i>		605

DRAEF